

PARAULES DE VIDA

Sant Joaquim i santa Anna

Fa uns dies hem celebrat la memòria dels sants Joaquim i Anna. Encara que no s'esmenten en els evangelis canònics, una antiga tradició, testificada en escrits que segons alguns estudiosos caldria datar en el segle II en la seua redacció més antiga, serien els pares de la Mare de Déu. El seu culte es va difondre des de temps molt antic a les esglésies d'Orient i va anar estenent-se a tota l'Església universal. Segons aquestes fonts, Joaquim i Anna eren un matrimoni piadós que no havien sigut beneïts amb descendència, la qual cosa era per a ells una font de sofriment. Malgrat això, no deixen de confiar en Déu, a qui serveixen amb oracions i dejunis. Déu escolta les seues pregàries i els beneeix amb una xiqueta que estava predestinada a ser la Mare del Senyor.

En el rerefons d'aquesta tradició hi ha una teologia d'una gran profunditat. En sant Joaquim conflueixen tots els homes justos de l'Antic Testament que, com Abraham, s'han fiat de Déu enmig de les proves i han sigut beneïts; i en Anna les dones estèrils que també s'han vist agraciades pel Senyor (Sara, Anna «la mare del profeta Samuel», Isabel «la mare de Joan Baptista»). Tots ells són el vertader Israel, el

poble dels creients del qual havia de nàixer el Senyor, el Fill de la Filla de Sió. Crist havia de ser acollit pel poble creient, que l'havia d'acompanyar en el seu creixement humà durant els primers anys de la seua vida.

La glòria d'aquests sants no és coneguda per la seua fama ni per unes accions de les quals queda memòria en els llibres d'història de la humanitat. En un sermó de sant Joan Damascè en la festa del naixement de la Mare de Déu, trobem la següent afirmació: «Oh benaurats esposos Joaquim i An-

na! Sou coneguts pel fruit del vostre ventre, tal com diu el Senyor: *Pels seus fruits els coneixereu*. Vosaltres us vau esforçar a viure sempre d'una manera agradable a Déu i digna d'aquella que va tindre en vosaltres el seu origen». Per la santedat de Maria intuïm la dels seus pares, que van crear en la llar familiar l'ambient de fe, d'atenció i disponibilitat a les coses de Déu, que Maria, dòcil a la gràcia del Senyor, va viure d'una manera plena.

El testimoni d'aquests sants amaga un missatge també per a l'Església i les famílies cristianes,

en aquests moments en què experimentem dificultats en la transmissió de la fe. Avui tenim la sensació d'estar vivint ruptures intergeneracionals en la vivència de la fe. Per a molts xiquets i joves que estan en l'època en la qual haurien de ser iniciats en la fe cristiana, els pares ja no són un punt de referència, perquè com a conseqüència de l'ambient de secularització en moltes llars es viu una profunda desafecció cap a lo cristià. En moltes famílies són els avis els qui conserven la tradició viva de la fe, els qui ensenyen les primeres oracions als nets i els inicien en ella. Donada la importància que actualment té la relació dels avis amb els nets per a la seua educació, ja que per les exigències del treball dels pares la relació entre ells és més freqüent, aquest testimoniatge, encara que mai podrà substituir el dels pares, és molt important per a la transmissió de la fe.

Que sant Joaquim i santa Anna beneïsquen a tots els avis que amb el vostre testimoniatge us esforcen per iniciar als nets en la fe. Us desitjo un profitós temps de vacances.

Amb la meua benedicció i afecte.

† **Enrique Benavent Vidal**
Bisbe de Tortosa

APUNTS PER A L'ANÀLISI

Un sol ramat, de tota tribu i llengua i nació

Avi llegim a la segona lectura de la missa unes paraules de la carta als efesians que fan vibrar la nostra experiència cristiana més entranyable: «Un sol Senyor, una sola fe, un sol baptisme, un sol Déu i Pare de tots». Aquestes paraules ens recorden l'Evangelí de Joan: «Encara tinc altres ovelles que no són d'aquest ramat i també les he de guiar... i hi haurà un sol ramat i un sol Pastor» (Jn 10,16). I al mateix temps, potser per contrast, les paraules de la carta als efesians evocuen la sorpresa de la Pentecosta, quan gent de països molt diversos, «parts, medes, elamites, ha-

bitants de Mesopotàmia, de Judea i de Capadòcia... sentim proclamar en les nostres pròpies llengües les grandeses de Déu» (Ac 2,7-11).

Són els dos accents de la nostra més pregona experiència cristiana, tots dos íntimament relacionats. Perquè hi ha un sol Pare de tots, un sol Senyor i Salvador, i un sol Esperit, estem cridats a formar un sol cos, amb una sola fe i un sol baptisme; ara, precisament per això aquest nou poble de Déu no està fet d'uniformitat i de subjecció a les característiques d'un grup o d'una cultura, sinó que està fet del respecte a «tota tribu, llengua, poble i na-

ció» (Ap 5,9). Aquesta és la veritable unitat, la que respecta la diversitat, la més difícil de realitzar i alhora la més humana, la que s'ha d'anar construint dia rere dia perquè sempre està a punt de trencar-se pel domini, la imposició o l'abús. L'Església és el sagrament de la nova humanitat, i porta en el seu si el germen d'una humanitat no feta d'imposició i uniformització, sinó de respecte per cada poble i cultura. Precisament perquè hi ha una sola fe i un sol Esperit i un sol Pare de tots.

Gaspar Mora
Professor emèrit de la FTC

PALABRAS DE VIDA

San Joaquín
y santa Ana

Hace unos días hemos celebrado la memoria de los santos Joaquín y Ana. Aunque no se mencionan en los evangelios canónicos, una antigua tradición, atestiguada en escritos que según algunos estudiosos habría que datar en el siglo II en su redacción más antigua, serían los padres de la Virgen María. Su culto se difundió desde tiempo muy antiguo en las iglesias de Oriente y fue extendiéndose a toda la Iglesia universal. Según estas fuentes, Joaquín y Ana eran un matrimonio piadoso que no habían sido bendecidos con descendencia, lo que era para ellos una fuente de sufrimiento. A pesar de ello, no dejan de confiar en Dios, a quien sirven con oraciones y ayunos. Dios escucha sus plegarias y los bendice con una niña que estaba predestinada a ser la Madre del Señor.

En el trasfondo de esta tradición hay una teología de una gran profundidad. En san Joaquín confluyen todos los hombres justos del Antiguo Testamento que, al igual que Abraham, se han fiado de Dios en medio de las pruebas y han sido bendecidos; y en Ana las mujeres estériles que también se han visto agraciadas por el Señor (Sara, Ana «la madre del profeta Samuel», Isabel «la madre de Juan Bautista»). Todos ellos son el verdadero Israel, el pueblo de los creyentes del cual tenía que nacer el Señor, el Hijo de la Hija de Sión. Cristo tenía que ser acogido por el pueblo creyente, que le tenía que acompañar en su crecimiento humano durante los primeros años de su vida.

La gloria de estos santos no es conocida por su fama ni por unas acciones de las que queda memoria en los libros de historia de la humanidad. En un sermón de san Juan Damasceno en la fiesta del nacimiento de la Virgen María, encontramos la siguiente afirmación: «¡Oh bienaventurados esposos Joaquín y Ana! Sois conocidos por el fruto de vuestro vientre, tal como dice el Señor: *Por sus frutos los conoceréis*. Vosotros os esforzasteis en vivir siempre de una manera agradable a Dios y digna de aquella que tuvo en vosotros su origen». Por la santidad de María intuimos la de sus padres, que crearon en el hogar familiar el ambiente de fe, de atención y disponibilidad hacia las cosas de Dios, que María, dócil a la gracia del Señor, vivió de una manera plena.

El testimonio de estos santos encierra un mensaje también para la Iglesia y las familias cristianas en este momento, en el que experimentamos dificultades en la transmisión de la fe. Hoy tenemos la sensación de estar viviendo rupturas intergeneracionales en la vivencia de la fe. Para muchos niños y jóvenes que están en la época en la que deberían ser iniciados en la fe cristiana, los padres ya no son un punto de referencia, porque como consecuencia del ambiente de secularización en muchos hogares se vive una profunda desafección hacia lo cristiano. En muchas familias son los abuelos quienes conservan la tradición viva de la fe, quienes enseñan las primeras oraciones a los nietos y les inician en ella. Dada la importancia que actualmente tiene la relación de los abuelos con los nietos para su educación, ya que por las exigencias del trabajo de los padres la relación entre ellos es más frecuente, este testimonio, aunque nunca podrá substituir el de los padres, es muy importante para la transmisión de la fe.

Que san Joaquín y santa Ana bendigan a todos los abuelos que con vuestro testimonio os esforzáis por iniciar a los nietos en la fe. Os deseo un provechoso tiempo de vacaciones.

Con mi bendición y afecto.

† **Enrique Benavent Vidal**
Obispo de Tortosa

Tridu en honor del Cor de Jesús

Els dies 6, 7 i 8 de juny va tenir lloc a la Capella del Santíssim de la Catedral, el Tridu en honor al Sagrat Cor de Jesús. El primer dia presidí el M.I. Josep M. Membrado, rector

de la Parròquia del Sant Crist de la Catedral i els altres dos dies el Rev. Gerard Reverté.

El tercer dia celebràrem la Solemnitat del Sagrat Cor de Jesús. El culte al Sagrat Cor o a la Divina

Misericòrdia, no és una devoció sinó que és un fet nuclear. No pot ser optatiu, ha d'impregnar tota la nostra vida. Després de la missa, l'Adoració al Santíssim preparada pels membres de l'Apostolat de l'Oració.

Abans de acomiadar-nos vam cantar l'Himne de l'Apostolat de l'Oració: «*Por el triunfo del Reino de Cristo, por la paz en un mundo mejor... ¡Ven a triunfar Cristo Rey!*»

El Tridu ha estat un moment de gràcia. Tots hem marxat molt contents disposats a esforçar-nos per portar als germans, el goig que hem sentit aquests dies.

Donem gràcies al Senyor.

Maria Eva Morelló
Presidenta de l'Apostolat
de l'Oració

La Capella de la Verge dels
Dolors: sentiments i vivències

L'exposició que vàrem presentar a Vilalba dels Arcs amb motiu de la celebració del tercer centenari de la Capella, tenia com a objectiu una presentació àmplia i diversa d'espais, d'actes i d'elements lligats a la nostra història, amb un important significat per a les nostres vides i les dels nostres avantpassats, amb la voluntat de ser un referent identitari per a les joves generacions. La mostra ha volgut recollir diferents àmbits i vivències de vilalbins i vilalbines, sempre amb el rerefons de la devoció a la Verge dels Dolors: sentiments d'expressió religiosa, d'intimitat, d'espiritualitat, però també de moments festius, de trobades de joves... i de grans!

Imatges gràfiques acompanyades de documentació, d'objectes

—civils i religiosos—, i de testimonis documentals que tenim al poble des d'abans del 1718. Tot tenint com a centre la Verge dels Dolors que des de fa molts anys va acompanyada d'una confraria de dones que s'encarrega de la cura de l'ermita i de les celebracions més significatives. El Setenari és el punt àlgid, les pregà-

ries i els cants recullen sons i tradicions centenàries. Però el que és més important, concentren la voluntat de seguir mantenint el compromís amb la fe que els nostres avantpassats ens varen transmetre.

Carme Borbonès
Comissària de l'exposició
i esclaves

TWITTER DEL PAPA FRANCESC

@Pontifex: «La família és l'esperança del futur. Prenguem en particular per les famílies que travesen grans dificultats, que el Senyor les sostingui» (16 de maig).

@Pontifex: «No hi ha amor sense obres d'amor. Lliurar-se al germà brolla del cor que estima» (16 de maig).

@Pontifex: «L'amor amb el que Déu ens estima venç qualsevol forma de soledat i d'abandonament» (17 de maig).

@Pontifex: «Maria va viure com ningú les Benaurances de Jesús: és la santa entre els sants, qui ens mostra el camí de la santedat i ens acompanya» (18 de maig).

Assemblea Diocesana de Càritas

El dissabte 9 de juny es va celebrar l'Assemblea Diocesana que sempre és un moment especial en la vida de Càritas.

En primer lloc està en curs la renovació del càrrec de director de Càritas Diocesana, el Sr. Agustín Castell Maura.

En segon lloc, i també amb una importància cabdal, cal destacar que ha estat aprovat el II Pla Estratègic 2018-2021 de Càritas Diocesana que orientarà les nostres passes en els propers anys. Per destacar-ne alguns aspectes, esmentar que se seguiran potenciant elements que ja eren presents en l'anterior Pla, com ara el foment del servei de caritat en el si de la comunitat cristiana i l'acompanyament i l'empoderament de les persones. També s'han introduït nous reptes com ara el que ens llença el papa Francesc de ser una comunitat en sortida, tenir en compte la cura del planeta per a no agreujar la situació de pobresa al món, introduir elements de participació i reciprocitat en els nostres projectes o l'aposta per impulsar l'economia social i solidària.

Aquests i molts altres aspectes que conté el nostre Pla Estratègic 2018-2021, seran elements que ens orien-

tan en la reflexió i en l'acció els propers anys.

Per últim, es van aprovar els comptes anuals de Càritas que ascendeixen a un total de 2.348.158,10 €,

amb els quals s'han ajudat a 10.755 persones durant l'any 2017.

Tot això ha estat possible gràcies al suport econòmic de més de 1.600 donants i el treball de 666 voluntaris

recolzats per 15 persones contractades, tots ells al servei de les persones que passen per alguna dificultat.

Agustí Adell

Confirmacions a la Fatarella

Dissabte 9 de juny, a les 7 de la tarda, 15 nois i noies de la nostra parròquia de la Fatarella van rebre el sagrament de la Confirmació. El Bisbe va destacar en la

seva homilia la importància de l'amistat i del ser cristià. Finalment vam compartir un vermut a la plaça de la vila.

Mn. David Arasa

AGENDA

Del 3 al 10 d'agost, Calafell, Colònies FRATER Diocesana.

LECTURES DE LA MISSA DIÀRIA I SANTORAL

30. ■ Dilluns (lit. hores: 1a setm.) [Jer 13,1-11 / Sl: Dt 32,18-21 / Mt 13,31-35]. ■ **Sant Feliu de Ll., Tortosa i Urgell**: beats màrtirs de l'Orde Hospitalari de Sant Joan de Déu. Sant Pere Crisòleg (s. IV-V), bisbe de Ravenna i doctor de l'Església; sants Abdó o Abdon i Senén (popularment Nin i Non), mrs., patrons dels hortolans.

31. □ Dimarts [Jer 14,17-22 / Sl 78 / Mt 13,36-43]. Sant Ignasi de Loiola (1491-1556), prev. basc, fund. Companyia de Jesús a Roma (SJ, jesuïtes, 1540).

AGOST

1. □ Dimecres [Jer 15,10.16-21 / Sl 58 / Mt 13,44-46]. Sant Alfons

Maria de Liguori (Nàpols, 1696 - Paganì, 1787), bisbe de Goti i doctor de l'Església, fundador dels Redemptoristes (CSSR, 1732), patró dels confessors i moralistes; santes Fe, Esperança i Caritat, vgs. i mrs.; sant Feliu, mr.

2. ■ Dijous [Jer 18,1-6 / Sl 145 / Mt 13,47-53]. Mare de Déu dels Àngels o de la Porciúncula; sant Eusebi de Vercel·li, bisbe; sant Pere-Julia Eymard (1811-1868), prev. de la Mure, fund. associacions eucarístiques i dels sacerdots sacramentals.

3. ■ Divendres [Jer 26,1-9 / Sl 68 / Mt 13,54-58]. Sant Gustau, bisbe; santa Lídia, de Tiatira, deix-

bla de Pau a Filips (s. I); beata Joana d'Aza, mare de Domènec de Guzman; santa Ciria, vg.

4. □ Dissabte [Jer 26,11-16.24 / Sl 68 / Mt 14,1-12]. Sant Joan Maria Vianney (1786-1849), prevere, rector d'Ars (bisbat de Belley), patró dels rectors de parròquia; santa Perpètua, mare de família romana, mr.

5. ■ Diumenge vinent, XVIII de durant l'any (lit. hores: 2a setm.) [Ex 16,2-4.12-15 / Sl 77 / Ef 4,17.20-24 / Jo 6,24-35]. Mare de Déu de les Neus, i altres advocacions: Àfrica, Blanca, Eivissa, Remei...; sant Osvald, rei anglès; santa Afra, màrtir.

Diumenge XVII de durant l'any (B)

COMENTARI

«Un sol Senyor,
una sola fe,
un sol Baptisme,
un sol Déu i Pare»

Pantocràtor de l'església de Sant Climent de Taüll, Lleida (s. XII)

El llibre de 2Re és l'última anella d'un bloc narratiu: la història deuteronomista (Dt, Jos, Jt, 1-2Sa i 1-2Re), més catequètica que historiogràfica. La tradició jueva els cataloga com a «profetes anteriors».

Eliseu pertany a una comunitat de profetes (2Re 4,1) que viuen en pobresa i la gent va a consultar-los.

Un va anar a dur a l'home de Déu, Eliseu, vint pans d'ordi, els primers de la collita, i vi novell: les primícies per al Senyor són la part santa del Senyor (Lv 23,17.20) perquè són el bo i millor dels primers fruits dels teus camps (Ex 34,26).

Eliseu insisteix: *Dona-ho a tota la comunitat.*

La multiplicació de pans d'ordi i vi novell és perquè diu el Senyor: *Tots en menjaran i encara en sobrarà.*

Al cp. 4 comença la 2a part d'Ef, centrada en l'exhortació a la unitat per mitjà de l'amor. La secció v. 1-6 comenta les actituds pròpies de la vida comunitària de l'Església.

L'únic deure del cristià és viure d'acord amb allò que és pel voler de Déu, acceptat per la fe. *Us prego que visqueu d'acord amb la vocació que heu rebut.*

Les actituds corresponents són *humilitat, paciència i mansuetud*; amb el coronament de l'amor: *suportant-vos amb amor els uns als altres*. Per avançar en el seu assoliment, cal *no escatimar cap esforç per estrènyer la unitat de l'esperit amb els lligams de la pau*.

Hi ha a Jn 6 una unitat literària en 4 episodis: a) v. 1-15 el senyal del pa multiplicat abundantment; b) v. 16-25 el senyal de Jesús caminant per damunt de l'aigua; c) v. 26-65 el discurs del Pa de Vida; d) v. 66-71 l'opció a favor o en contra de Jesús.

Dient que *s'acostava la Pasqua dels jueus*, s'invita a distingir la Pasqua dels cristians.

On comprareu pa perquè pugui menjar la gentada? La pregunta a Felip és interpel·lació de Jesús que *ja sabia què volia fer*.

A Jn no hi ha cap situació de necessitat (com als sinòptics); i és Jesús qui repartí els pans subratllant la condició de «convitats» de tots els comensals.

Jesús prengué els pans, digué l'acció de gràcies i els repartí entre la gent: amb vocabulari eucarístic.

Mn. José Luis Arín

► Lectura del segon llibre dels Reis (2Re 4,42-44)

En aquells dies, un home de Baal-Salisà va anar a dur a l'home de Déu, Eliseu, vint pans d'ordi, els primers de la collita, i vi novell. Eliseu digué al seu servidor: «Dona-ho a tota la comunitat i que mengin.» El servidor contestà: «Com puc donar això a un centenar d'homes?» Però Eliseu insistí: «Dona-ho a tota la comunitat i que mengin. Això diu el Senyor: Tots en menjaran, i encara en sobrarà.» Ell ho repartí, en menjaren i encara en sobrà, tal com el Senyor havia dit.

► Salm responsorial (144)

R. *Tan bon punt obriu la mà, Senyor, ens sacieu de bon grat.*

Que us enalteixin les vostres criatures, / que us beneixin els fidels; / que proclamin la glòria del vostre Regne / i parlin de la vostra potència. R.

Tothom té els ulls en vós, mirant esperançat, / i al seu temps vós els doneu l'aliment. / Tan bon punt obriu la mà, / sacieu de bon grat tots els vivents. R.

Són camins de bondat els del Senyor, / les seves obres són obres d'amor. / El Senyor és a prop dels qui l'invocuen, / dels qui l'invocuen amb sinceritat. R.

► Lectura de la carta de sant Pau als cristians d'Efes (Ef 4,1-6)

Germans, jo, pres per causa del Senyor, us prego que visqueu com ho demana la vocació que heu rebut, amb tota humilitat i mansuetud, amb paciència, suportant-vos amb amor els uns als altres, no escatimant cap esforç per estrènyer la unitat de l'esperit amb els lligams de la pau. Un sol cos i un sol esperit, com és també una sola l'esperança que neix de la vocació rebuda. Un sol Senyor, una sola fe, un sol baptisme, un sol Déu i Pare de tots, que està per damunt de tot, actua a través de tot i és present en tot.

► Lectura de l'evangeli segons sant Joan (Jn 6,1-15)

En aquell temps, Jesús se n'anà a l'altra riba del llac de Galilea, el llac de Tiberíades. El seguia molta gent, perquè veien els senyals prodigiosos que feia amb els malalts. Jesús pujà a la muntanya i s'hi assegué amb els deixebles. S'acostava la Pasqua, la festa dels jueus. Jesús alçà els ulls, veié la gentada que anava arribant i preguntà a Felip: «On comprareu pa perquè puguin menjar tots?» Ho preguntava per veure què hi deia Felip. Jesús ja sabia què volia fer. Felip li respongué: «Necessitaríem molts diners per poder donar només un tros de pa a cadascú.» Un dels deixebles, Andreu, el germà de Simó Pere, diu a Jesús: «Aquí hi ha un noi que té cinc pans d'ordi i dos peixos, però, què és això per a tanta gent?» Jesús digué que fessin seure tothom. En aquell indret hi havia molta herba, i s'hi assegueren. Eren uns cinc mil homes.

Jesús prengué els pans, digué l'acció de gràcies i els repartí entre tota la gent asseguda. El mateix va fer amb els peixos. I en repartia tant com en volien. Quan tothom quedà satisfet digué als deixebles: «Recolliu el que ha sobrat, que no es faci malbé.» Ho recolliren, i de les sobres d'aquells cinc pans d'ordi ompliren dotze coves.

Quan la gent s'adonà del prodigi que Jesús havia fet, començà a dir: «Segur que aquest home és el profeta que havia de venir al món.» Jesús, sabent que anaven a apoderar-se d'ell per fer-lo rei, es retirà tot sol a la muntanya.

► Lectura del segundo libro de los Reyes (2Re 4,42-44)

En aquellos días, acaeció que un hombre de Baal Salisá vino trayendo al hombre de Dios primicias de pan, veinte panes de cebada y grano fresco en espiga. Dijo Eliseo: «Dáselo a la gente y que coman». Su servidor respondió: «¿Cómo voy a poner esto delante de cien hombres?». Y él mandó: «Dáselo a la gente y que coman, porque así dice el Señor: “Comerán y sobrará”». Y lo puso ante ellos, comieron y aún sobró conforme a la palabra del Señor.

► Salmo responsorial (144)

R. *Abres tú la mano, Señor, y nos sacias.*

Que todas tus criaturas te den gracias, / Señor, que te bendigan tus fieles. / Que proclamen la gloria de tu reinado, / que hablen de tus alabanzas. R.

Los ojos de todos te están aguardando, / tú les das la comida a su tiempo; / abres tú la mano, / sacias de favores a todo viviente. R.

El Señor es justo en todos sus caminos, / es bondadoso en todas sus acciones. / Cerca está el Señor de los que lo invocan, / de lo que lo invocan sinceramente. R.

► Lectura de la carta del apóstol san Pablo a los Efesios (Ef 4,1-6)

Hermanos: Yo, el prisionero por el Señor, os ruego que andéis como pide la vocación a la que habéis sido convocados. Sed siempre humildes y amables, sed comprensivos, sobrellevaos mutuamente con amor, esforzándoos en mantener la unidad del Espíritu con el vínculo de la paz. Un solo cuerpo y un solo Espíritu, como una sola es la esperanza de la vocación a la que habéis sido convocados. Un Señor, una fe, un bautismo. Un Dios, Padre de todos, que está sobre todos, actúa por medio de todos y está en todos.

► Lectura del santo Evangelio según san Juan (Jn 6,1-15)

En aquel tiempo, Jesús se marchó a la otra parte del mar de Galilea, o de Tiberíades. Lo seguía mucha gente, porque habían visto los signos que hacía con los enfermos. Subió Jesús entonces a la montaña y se sentó allí con sus discípulos. Estaba cerca la Pascua, la fiesta de los judíos. Jesús entonces levantó los ojos y, al ver que acudía mucha gente, dice a Felipe: «¿Con qué compraremos panes para que coman estos?». Lo decía para probarlo, pues bien sabía él lo que iba a hacer. Felipe le contestó: «Doscientos denarios de pan no bastan para que a cada uno le toque un pedazo». Uno de sus discípulos, Andrés, el hermano de Simón Pedro, le dice: «Aquí hay un muchacho que tiene cinco panes de cebada y dos peces; pero ¿qué es eso para tantos?». Jesús dijo: «Decid a la gente que se siente en el suelo». Había mucha hierba en aquel sitio, se sentaron; sólo los hombres eran unos cinco mil. Jesús tomó los panes, dijo la acción de gracias y los repartió a los que estaban sentados, y lo mismo todo lo que quisieron del pescado. Cuando se saciaron, dice a sus discípulos: «Recoged los pedazos que han sobrado; que nada se pierda». Los recogieron y llenaron doce canastos con los pedazos de los cinco panes de cebada que sobraron a los que habían comido. La gente entonces, al ver el signo que había hecho, decía: «Este es verdaderamente el Profeta que va a venir al mundo». Jesús, sabiendo que iban a llevarse para proclamarlo rey, se retiró otra vez a la montaña él solo.